

2019-08-19

TJÄNSTESKRIVELSE
KFKS 2018/1095

Kommunstyrelsen

Asfalt med lägst miljöpåverkan i vägarbeten i Nacka

Motion den 19 november 2018 av Sidney Holm (MP) och Lisskulla Zayane (MP)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott föreslår kommunstyrelsen fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige noterar att det finns gällande avtal för reinvesteringar i asfalt och att kommunen ska utvärdera sina egna försök med så kallad lågtempererad asfalt, samt hålla sig uppdaterad gällande utvecklingen av lågtempererad asfalt som underlag för kravställning inför nästa upphandling av beläggningsarbeten när nuvarande avtal slutar att gälla 2023.

Motionen är därmed färdigbehandlad.

Sammanfattning

Aktuell motion ställdes till kommunfullmäktige den 19 november 2018. Med hänsyn till miljö- och klimatpåverkan från asfalt, dess tillverkning samt beläggningsarbete yrkar motionärerna på att kommunen vid alla kommande vägarbeten i Nacka ska sträva efter att använda den asfalt som har lägst klimatpåverkan.

Natur- och trafiknämnden behandlade motionen 19 februari 2019 och föreslog kommunfullmäktige att avslå motionen med hänvisning till kommunens gällande avtal för reinvesteringar i asfalt som gäller fram till 2023. Kommunstyrelsen behandlade motionen den 1 april 2019 och ansåg motionen vara färdigbehandlad med hänsyn till befintligt avtal och att kommunen skulle hålla sig fortsatt uppdaterad kring lågtempererad asfalt och dess kvalitet, funktion och kostnad. Motionen behandlades av kommunfullmäktige 27 maj 2019 och återremitterades då för att komplettera beslutsunderlaget med resultatet av kontakter med Trafikverket, VTI, leverantörer och andra aktörer.

När det gäller reinvesteringar, alltså drift och underhåll av vägar, kommer kommunen att göra egna tester med beläggning med lågtempererad asfalt. Erfarenheterna från kommunens egna kommande försök tillsammans med fortsatt kontinuerlig informationsinhämtning kring utvecklingen inom området ska utgöra underlag för kravställning inför nästa upphandling av beläggningsarbeten när nuvarande avtal slutar att gälla 2023. Detta gäller krav på material, på tillverkning och utläggning av asfaltmassa.

När det gäller nyläggande av vägar och beläggningsarbete inom ramen för stadsbyggnadsprojekt har kontakter med Trafikverket visat att lågtempererad asfalt har motsvarande teknisk kvalitet som konventionell asfalt och inte behöver bli mycket dyrare. Därför kan krav kring lågtempererad asfalt övervägas som ett miljökrav vid utförande av entreprenader i den föreslagna miljöplanen för projekt som är under framtagande för entreprenader inom ramen för stadsbyggnadsprojekt i Nacka stad.

Förslagen i motionen

Aktuell motion ställdes till kommunfullmäktige den 19 november 2018. Med hänsyn till miljö- och klimatpåverkan från asfalt, dess tillverkning samt beläggningsarbete yrkar motionärerna på att:

- Kommunfullmäktige beslutar att kommunen vid alla kommande vägarbeten i Nacka ska sträva efter att använda den asfalt som har lägst klimatpåverkan.

Natur- och trafiknämndens utredning och bedömning

Motionen behandlades i natur- och trafiknämnden den 19 februari 2019 och då föreslogs kommunfullmäktige att avslå motionen med hänvisning till att kommunen har ett avtal för reinvesteringar i asfalt med en beläggningsentreprenör som är upphandlad enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). Det nuvarande avtalet gäller till och med 2023. Avtalet omfattar både upphandlad volym asfalt och utförandet av asfaltarbetena, och har en prissättning per kvadratmeter lagd asfalt. Därtill finns i avtalet formulerat höga krav på miljöprestanda för fordon och maskiner som ingår i entreprenaden. Enheten för drift offentlig utemiljö beskrev att de skulle kontakta Trafikverket och Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) för att ta del av deras forskning, provningar med mera runt olika åtgärder för att minska asfaltens miljöpåverkan. Enheten skulle också kontakta olika leverantörer för att se hur långt man har kommit i sin strävan att minska miljöpåverkan.

Motionen behandlades av kommunfullmäktige 27 maj 2019 och återremitterades då för att komplettera beslutsunderlaget med resultatet av kontakterna med Trafikverket, VTI, leverantörer och andra aktörer.

Enheten för drift offentlig utemiljö har efter återremitteringen vidare utrett frågan. Trafikverket och VTI har gett ut rapporter kring gröna koncept inom asfaltbeläggningar och kalltillverkad asfaltsbeläggning, båda från 2015. VTI konstaterar bland annat att beläggningar med kall teknik är ett effektivt sätt att minska miljöpåverkan. Vidare konstaterar de att den största nyttan i ökad andel av användning av kall asfalt ligger i energieffektivisering och minskade utsläpp av växthusgaser. Trafikverket jobbar för närvarande med flera studier om asfalt och miljöpåverkan. Då dessa ska publiceras under hösten 2019 är resultaten ännu inte tillgängliga.

Enheten för drift offentlig utemiljö har i olika sammanhang testat olika metoder för att minska klimatpåverkan vid asfialtläggning. Kommunens för en dialog med upphandlad beläggingsentreprenör som jobbar med en asfalttyp som heter "NCC Green Asphalt". En miljövänlig lågtempererad varmasfalt. Genom att förvärma de olika delarna av asfalten innan blandningen kan man sänka temperaturen vid tillverkningen. Detta innebär därmed en minskning av koldioxidutsläppen. Denna typ av asfalt fungerar bra vid maskinläggning, men den är väldigt svårarbetad vid handläggning. Så av arbetsmiljöskäl används den inte vid handläggning, typ pothål och mindre asfalttytor. Eftersom temperaturen är en viktig del för att få en hållbar beläggning, lägger man inte "NCC Green Asphalt" under vår och höst. Enheten kommer att testa "NCC Green Asphalt" under sensommaren 2019. Genom att belägga ett par gator med "grön asfalt" kan denna asfalts egenskaper jämföras över tid med vägytor med konventionell asfalt. Priset på asfalt vid en upphandling är beroende av olika faktorer. Enheten för drift offentlig utemiljö uppskattar att "NCC Green Asphalt" blir ca 5-10 % dyrare än konventionell asfalt.

Enheten har också under sommaren 2019 på Saltsjöbadsleden, provat en asfalteringsmetod, där man direkt på plats värmer upp gatan, fräser upp befintlig beläggning, tillsätter en viss del ny asfalt och lägger tillbaka den igen. Detta görs i en maskin i en löpande process, som sakta går vägen fram och minimerar arbetsmoment, transporter och utsläpp.

För lagning av pothål finns flera olika kalla beläggingsprodukter på marknaden. Enheten har under flera år testat de flesta av de tillgängliga produkterna. Slutsatsen är att de går att använda för akuta kortvariga reparationer, men över tid fungerar inte dessa produkter önskvärt då massan släpper från gatan och skadan är tillbaka igen. I de fallen behövs en asfaltering med varmasfalt. Värmen är en viktig del för att få till vidhäftningen mot befintlig asfalt och få en hållbar åtgärd över tid.

Erfarenheterna från kommunens egna, ovan beskrivna, försök tillsammans med fortsatt kontinuerlig informationsinhämtning kring utvecklingen inom området kommer utgöra underlag för kravställning inför nästa upphandling av beläggingsarbeten när nuvarande avtal slutar att gälla 2023. Detta gäller krav på material, på tillverkning och utläggning av asfaltmassa.

Enhetens för strategisk stadsutvecklings utredning och bedömning

Enheten för strategisk stadsutveckling har för stadsledningskontorets räkning utrett och bedömt motionärernas förslag.

Reinvesteringar i asfalt

Enheten noterar att kommunen har ett upphandlat avtal för asfalt och utförande av asfaltsarbete. Erfarenheterna från kommunens egna försök tillsammans med kontinuerlig informationsinhämtning kring utvecklingen inom området kommer utgöra underlag för kravställning inför nästa upphandling av asfaltsbeläggingsarbeten.

Nyläggande av asfalt

En stor del av den asfalt som anläggs i Nacka utgörs inte av reinvestering och underhåll utan är nyanläggande av vägar inom ramen för stadsbyggnadsprojekt. Enheten för strategisk stadsutveckling har därför inhämtat exploateringsenheternas synpunkter. Vid nyanläggande av asfalt gäller inte ingånget avtal om reinvesteringar som hänvisas till ovan. Det innebär att när exploateringsenheterna, med inköpsenhetens och enheten för bygg- och anläggningshjälp, handlar upp anläggningsentreprenader inom stadsbyggnadsprojekten handlas asfalten upp direkt från de entreprenörer som lämnar anbud i upphandlingen. I dagsläget ställer kommunen inga klimatkrav på upphandlad asfalt i stadsbyggnadsprojekt. I de fall kommunen är markägare och själv ämnar utveckla marken, exempelvis för kommunala fastigheter med kommunala verksamheter, finns möjlighet att ställa krav inom ramen för upphandlad entreprenad. Vid privat markägande är det fastighetsägaren som beslutar om entreprenad och upphandlade material.

Efter ärendets återremittering har exploateringsenheten Nacka stad varit i kontakt med Trafikverket för att inhämta ytterligare referenser kring användandet av mer miljövänlig asfalt. Trafikverket menar att ”grön asfalt”, eller lågtempererad asfalt som det kallas, inte har några tekniska skillnader i egenskaper jämfört med konventionell asfalt. Trafikverket upphandlar ”NCC Green Asphalt” i flera beläggningsprojekt. Lågtempererad asfalt används bland annat i delar av utbyggnaden av Förbifart Stockholm. Utöver lägre klimatpåverkan skapas en bättre arbetsmiljö med mindre utsläpp under själva beläggningsarbetet när man använder lågtempererad asfalt. Enligt Trafikverket behöver koncepten med lågtempererad asfalt inte bli mycket dyrare än med konventionell asfalt. Det är dock svårt att göra direkta jämförelser mellan Trafikverkets, ofta stora, projekt och upphandlingar och kommunens mer begränsade stadsbyggnadsprojekt.

Exploateringsenheten Nacka stad arbetar, i samverkan med bl.a. inköpsenheten, fram ett förslag till miljöplan som kommer att innehålla förslag på miljökrav vid utförande av entreprenader. Tanken är att miljöplanen ska gälla både vid entreprenader på kommunal, markanvisad och privat mark i Nacka stad utifrån en premiss om frivillig överenskommelse. Miljöplanen är ännu inte beslutad att användas.

Givet att lågtempererad asfalt har motsvarande tekniska egenskaper som konventionell asfalt kan krav kring lågtempererad asfalt övervägas i kommande riktlinjer för miljökrav för entreprenader inom stadsbyggnadsprojekt i Nacka stad. Sådana krav skulle ha potential att minska klimatpåverkan och lokala utsläpp vid beläggningsarbete.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Priset på asfalt vid en upphandling är beroende av flera olika faktorer och kan variera mycket mellan olika projekt och upphandlingar beroende på förutsättningarna. Enheten för

drift offentlig utemiljö uppskattar att "NCC Green Asphalt" blir ca 5-10 % dyrare än konventionell asfalt.

Konsekvenser för barn

Om krav ställs på en mer miljö- och klimatanpassad asfaltsprodukt innebär det positiva konsekvenser för både barn och vuxna i form av mindre lokala utsläpp vid beläggningsarbeten samt lägre klimatpåverkan.

Bilagor

1. Protokollsutdrag från KF 27 maj 2019 § 170
2. Protokollsutdrag från KS den 1 april 2019 §97
3. Protokollsutdrag från NTN 2019-02-19 § 29
4. Motion "*Miljövänlig asfalt*" – *En självklarhet när Nacka bygger stad*, till Nacka kommunfullmäktige 19 november 2018 Sidney Holm och Lisskulla Zayane Miljöpartiet de gröna

Andreas Totschnig
Enhetschef
Enheten för strategisk stadsutveckling

Hillevi Eklund
Översiktsplanerare
Enheten för strategisk stadsutveckling